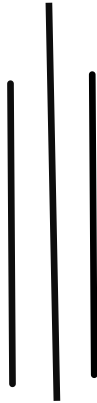

आ.व. २०८२/०८३ को मंसिर महिनाको मूल्य विश्लेषण प्रतिवेदन, २०८२

नेपाल सरकार

उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय

वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभाग

बबरमहल, काठमाण्डौ

आ.व. २०८२/०८३ को मंसिर महिनाको मूल्य विश्लेषण प्रतिवेदन २०८२

१.पृष्ठभूमि:

बजार मूल्यसँग सम्बन्धित तथ्याङ्क नै मूल्य तथ्याङ्क हो। यो आर्थिक क्षेत्रको एक महत्वपूर्ण औजार हो, जसले बजारको अवस्थाको चित्रण गर्दछ। जस्तै: उपभोक्ताले उपभोग गर्ने वस्तु तथा सेवाहरूको आवधिक मूल्य, उत्पादकको मूल्य, कृषिजन्य वस्तुहरूको मूल्य, आयात वा निर्यात गरिएका वस्तुहरूको मूल्य, मूल्य सूचाकाङ्कहरू आदि। मूल्य धेरै किसिमका भएतापनि आधारभूत मूल्य (Basic Price), उत्पादकको मूल्य (Producers Price) र उपभोक्ताको मूल्य (Purchasers Price) मुख्य हुन्। नेपालमा मूल्यसँग सम्बन्धित तथ्याङ्कहरू मुख्यतः नेपाल राष्ट्र बैङ्क र राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय (मूल्य शाखा) बाट प्रकाशन हुने गरेका छन्। नेपाल राष्ट्र बैङ्कबाट Consumer Price Index (CPI), Wholesale Price Index (WPI), Salary and Wage Rate Index (SWRI) जस्ता तथ्याङ्कहरू प्रकाशन हुने गर्दछन् भने राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयबाट औद्योगिक मूल्य (Manufacturer's Price Index and Producer's Price Index), निर्माण सामाग्री मूल्य (IPICS) तथा कृषि उत्पादनको कृषक मूल्य (APPI), Trade Margin पत्ता लगाउन Distributive Trade Survey सम्बन्धी तथ्याङ्क संकलन र प्रकाशन हुने गरेका छन्। यी निकायहरूबाट प्रकाशित तथ्याङ्कहरू सूचाङ्कमा मात्र केन्द्रित र वस्तुगत रूपमा मात्र हुने गरेको देखिन्छ। यस परिप्रेक्ष्यमा आम उपभोक्तालाई बजारमा वस्तुको वास्तविक बिक्री मूल्य जानकारी प्रदान गर्ने मूल्य र मूल्यलाई प्रभाव पार्ने अन्य तत्वहरूको पनि समग्र जानकारी एकै स्थानबाट प्रदान गर्न यो प्रतिवेदन तयार गरिएको हो।

उपभोक्ता संरक्षणको क्षेत्रमा अत्यावश्यक वस्तुको मूल्य अनुगमन र विश्लेषण अपरिहार्य मानिन्छ। कुनै वस्तुको आकस्मिक तथा अस्वभाविक मूल्यमा वृद्धि भएमा Price Stabilization Fund Trust बाट उक्त वस्तुको अस्वभाविक मूल्यमा नियन्त्रण गरि उपभोक्ता संरक्षणमा योगदान दिने गरेको पाईन्छ। नेपालको सन्दर्भमा विगतका वर्षहरूमा वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभागबाट उपत्यकाका विभिन्न बजार केन्द्रहरूमा गई मूल्य सूची संकलन गरि चौमासिक रुपमा चौमासिक मूल्य विश्लेषण प्रतिवेदन प्रकाशन गरिने गरिएको थियो। आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को श्रावणबाट नेपालभर रहेका वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण कार्यालयबाट यस विभागमा प्राप्त मासिक औषत मूल्य र विभिन्न वस्तुगत संघ संस्थाबाट मासिक रुपमा प्राप्त हुने मूल्य समेत समावेश गरि बजार मूल्यसँग सरोकार राख्ने सबैलाई मूल्यका अतिरिक्त मूल्यलाई प्रभाव पार्ने अन्य तत्व सम्बन्धी तथ्याङ्कहरूको पनि जानकारी प्रदान गर्ने उद्देश्यले मासिक रुपमा प्रतिवेदन तयार गर्ने गरिएकोमा आ.व. २०८१/८२ को श्रावणदेखि विविध कारणवस मूल्य विश्लेषण प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्न नसकिएकोमा आ.व. २०८२/८३ को श्रावण देखि कार्तिक सम्मको चौमासिक मूल्य विश्लेषण प्रतिवेदन सार्वजनिक गरिसकिएको छ। यसका साथै आ.व. २०८२/८३ को मंसिर महिनाको मूल्य विश्लेषण प्रतिवेदन समेत सार्वजनिक गरिएको छ। यस प्रतिवेदनमा समावेश भएका तथ्याङ्कहरू मध्ये केहिको मासिक मूल्य विभाग आफैले प्राथमिक तथ्याङ्कको रुपमा संकलन गर्नुका साथै यस विभाग अन्तर्गतका पाँचवटा वाणिज्य कार्यालयबाट प्रत्येक महिना प्राप्त हुने मूल्य सम्बन्धी विवरण समेत प्राथमिक तथ्याङ्कको रुपमा प्रयोग गरिएको छ भने यसका अलवा अधिकांश तथ्याङ्कहरू विभिन्न सरकारी निकाय, व्यापार सम्बद्ध संघसंस्था आदिबाट संकलन गरि द्वितिय तथ्याङ्कको रुपमा प्रयोग गरिएको छ। यस मूल्य विश्लेषण प्रतिवेदन आम उपभोक्ता अधिकारकर्मी, विद्यार्थी, अनुसन्धानकर्ताहरू तथा मूल्यसँग सरोकार राख्नुहुने सम्पूर्ण व्याक्तित्वहरूलाई सहयोगी सिद्ध हुने आशा राखिएको छ।

२. मूल्य:

"कुनै उत्पादन, वस्तु वा सेवाको मौद्रिक विनिमय नै मूल्य हो। बजारमा किन्ने, बेच्ने वा व्यापार गर्ने कुनै पनि वस्तुलाई तोकिएको पैसा वा रकमले मूल्यलाई बुझाउँछ। यसले कुनै चीजको मौद्रिकमानलाई प्रतिनिधित्व गर्नुका साथै खरिदकर्ता र विक्रेताहरू बीचको विनिमय मूल्यलाई प्रतिबिम्बित गर्दछ। मूल्य आपूर्ति र माग, उत्पादन लागत, प्रतिस्पर्धा, बजार प्रवृत्ति, र उपभोक्ता प्राथमिकताहरू सहित विभिन्न कारकहरू द्वारा निर्धारण गरिन्छ। आर्थिक सर्तहरूमा, मूल्यले स्रोतहरू बाँडफाँड गर्न, उपभोक्ता व्यवहार निर्धारण गर्न र बजार गतिशीलतालाई आकार दिन महत्वपूर्ण भूमिका खेल्छ। यसले आपूर्ति र मागलाई सन्तुलनमा राख्ने संयन्त्रको रूपमा काम गर्दछ, साथै उत्पादकहरूलाई स्रोतहरू कुशलतापूर्वक बाँडफाँड गर्नको लागि संकेत गर्दछ। वस्तुको मूल्यले बजारमा उत्पादकहरू र उपभोक्ताहरूको निर्णयहरूलाई प्रभावित गर्ने गर्दछ।

३. मूल्यलाई प्रभाव पार्ने तत्वहरू:

बजारमा देखिएका विभिन्न प्रकारका तत्वहरूले मूल्यमा उतारचढाव देखिने गर्दछ। धेरै कारक तत्वहरूले उत्पादन, सेवा, वा वस्तुको मूल्यलाई असर गर्न सक्छ। जसमध्येका केही तत्वहरूको बारेमा यहाँ चर्चा गरिएको छ।

आपूर्ति र माग: आपूर्ति र मागबीचको सम्बन्ध मूल्यलाई प्रभाव पार्ने सबैभन्दा महत्वपूर्ण कारकहरू मध्ये एक हो। यदि माग आपूर्ति भन्दा बढी छ भने बजारमा मूल्य बढ्छ र आपूर्ति माग भन्दा बढी छ भने बजारमा मूल्य घट्छ।

उत्पादन लागत: कच्चा माल सामान, श्रम, उत्पादन प्रकृया तथा उत्पादन भएको कूल परिमाणको लागतले वस्तुको मूल्य निर्धारण मा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्छ। उच्च उत्पादन लागत भएमा अक्सर उच्च मूल्य हुने गरेको पाइन्छ।

प्रतिस्पर्धा: बजारमा प्रतिस्पर्धाको स्तरले मूल्य निर्धारणलाई असर गर्न सक्छ। प्रतिस्पर्धी बजारमा, व्यवसायीहरूले ग्राहकहरूलाई आकर्षित गर्न मूल्य घटाउन

सकछन् भने एकधिकार वा कम प्रतिस्पर्धी बजारमा सामान्यतया वस्तुको मूल्य बढी रहने गरेको पाईन्छ।

बजार सर्तहरू: मुद्रास्फीति, मन्दी वा आर्थिक वृद्धि जस्ता आर्थिक अवस्थाहरूले उपभोक्ताको क्रय शक्तिलाई प्रभाव पार्न सकछ जसले गर्दा पनि मूल्यमा प्रत्यक्ष प्रभाव परेको हुन्छ।

उपभोक्ताका प्राथमिकताहरू: उपभोक्ताका प्राथमिकताहरू र प्रवृत्तिहरूले निश्चित उत्पादन वा सेवाहरूको मागमा परिवर्तन ल्याउन सकछ, जसले गर्दा त्यससँग सम्बन्धित वस्तुहरूको मूल्यहरूलाई असर गर्न सकदछ।

ब्रान्ड र प्रतिष्ठा: राम्रोसँग स्थापित ब्रान्ड तथा प्रतिष्ठाले गर्दा उक्त ब्रान्डबाट उत्पादित वस्तु को गुणस्तर को प्रभावका कारणले गर्दा बजारमूल्यमा फरकपन आउने गर्दछ।

सरकारी नीति, नियम तथा कर: सरकारी तवरबाट जारी गरिएका विभिन्न वाणिज्य तथा उपभोक्ता हित संरक्षण सम्बन्धी नीतिहरू, नियमहरू, राजश्व, कर आदिका कारणले प्रत्यक्ष रूपमा मूल्यहरूलाई असर गर्दछन।

मुद्रा विनिमय दर: अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा व्यापार गरिएका सामानहरूको लागि, मुद्रा विनिमय दरहरूमा हुने उतार-चढावले आयात र निर्यात मूल्यहरूलाई असर गर्दछ।

मौसमीता: केही उत्पादन वा सेवाहरूमा मौसमी मागको उतार चढाव हुन्छ। जसले मूल्य निर्धारणलाई असर गर्न सकछ। उदाहरणका लागि, चाडपर्वको मौसममा बिदा-सम्बन्धित वस्तुहरूको मूल्य बढ्न सकछ।

पूँजीको लागत: ऋण लिने पैसा र ब्याज दरहरूले मूल्य निर्धारण निर्णयहरूलाई प्रभाव पार्न सकछ, विशेष गरि सामान उत्पादन गर्ने उद्योगहरूको पूँजीको लागतमा हुने घटवढले गर्दा मूल्यमा प्रत्यक्ष असर देखिने गर्दछ।

प्रविधि को प्रयोग: प्राविधिक प्रगतिहरूले गर्दा उत्पादन प्रक्रिया र लागतहरूलाई असर गर्न सक्छ, जसले मूल्य निर्धारण रणनीतिहरूलाई समेत प्रभाव गरि मूल्यमा असर गर्न सक्दछ।

विश्वव्यापी घटनाहरू: प्रमुख विश्वव्यापी घटनाहरू जस्तै प्राकृतिक प्रकोपहरू, भू-राजनीतिक द्वन्द्वहरू, अन्तर्राष्ट्रिय रुपमा हुने करका दर परिवर्तन र महामारीहरूले आपूर्ति शृङ्खलामा बाधा उत्पन्न भई मूल्यमा प्रभाव पुऱ्याउन सक्छन्।

अनुमानित मूल्य: उपभोक्ताहरू बीचको उत्पादन वा सेवाको कथित मूल्यले उनीहरूले तिर्न इच्छुक मूल्यलाई प्रभाव पार्न सक्छ। प्रभावकारी मार्केटिङ र ब्रान्डिङले यस धारणालाई प्रभाव पार्न सक्छ।

बजार विभाजन: विभिन्न बजार खण्डहरूमा आधारित मूल्यहरू भिन्न हुन सक्छन्। एउटै सामानको मूल्य पनि फरक फरक खण्डमा फरक फरक हुने गर्दछ। जस्तै लक्जरी बजारहरू र सस्तो बजारहरू मा पर्ने वस्तुको मूल्यमा हुने फरकपनलाई बजार विभाजनबाट हुने मूल्य भिन्नताको संज्ञा दिन सकिन्छ।

पेट्रोलियम पदार्थको मूल्य: पेट्रोलियम पदार्थमा को मूल्यमा हुने उतारचढावले गर्दा वस्तुको ढुवानी मा लाग्ने खर्चमा घटबढ भई लागत खर्चमा प्रभाव पार्ने हुँदा मूल्यमा प्रभाव पार्ने गर्दछ।

४. उपभोग्य वस्तुको मूल्य नीति:

खाद्यान्न लगायतका उपभोग्य वस्तुको मूल्यमा वृद्धि हुँदै जाने प्रवृत्तिलाई नियोजित र नियन्त्रित गर्न नेपाल सरकारले बजार अनुगमनलाई तिब्रता प्रदान गरेको तथ्य सर्वविदितै छ। बजार व्यवस्थापन र मूल्य नियन्त्रण गर्ने सरकारी नीति र कानूनी प्रावधानहरू रहेका छन्। उपभोक्ता संरक्षण ऐन, २०७५ तथा सो सम्बन्धी नियमावली, २०७६ मा सरकारको निर्देशन उल्लंघन गर्नेलाई तत्काल कारवाही गर्न सकिने व्यवस्था समेत रहेको छ। उपभोक्ता संरक्षण ऐन, २०७५ मा व्यवस्था भएअनुसारको वितरण प्रणाली विकास गर्न सरकारी संस्थाहरूको क्षमता वृद्धि गर्दै खाद्यान्न अभाव भएका क्षेत्रको पहिचान गरि आवश्यक खाद्यान्नको आपूर्ति गर्न सरकारले थप श्रोतको व्यवस्था गर्नु पर्दछ। त्यसको लागि भण्डारण क्षमताको वृद्धि गर्दै कम आय भएका तथा विपन्न वर्गको पहिचान गरि अभिलेख तयार गर्नु आवश्यक हुन आउँछ।

नेपालको खाद्यान्न उत्पादन तथा माग र आपूर्तिको विश्लेषण गरि बाह्य स्रोतबाट आयात गर्न, आन्तरिक उत्पादन वृद्धि गर्ने नीति/कार्यक्रम तर्फ ध्यान दिनु पनि आवश्यक छ। यसको लागि कृषि तथा पशुपंछी विकास मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय, राष्ट्रिय योजना आयोग तथा उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयबीचको सहकार्य र समन्वयलाई थप प्रभावकारी बनाई यसलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।

यस आ.व. २०८२/८३ को मंसिरमा बजार मूल्यमा सामान्य उतारचढाव भएको देखिन्छ। भविष्यमा मूल्य स्थिरता कायम गरि सोही अनुसारको विकल्पको विकास गर्न सरकारी संस्थानहरूलाई पनि सक्षम तुल्याउनु पर्छ। तरकारी, फलफूल लगायत खाद्यान्नको सन्दर्भमा उत्पादन मूल्य भन्दा विचौलिया (Middleman) ले गर्दा चर्को मूल्यवृद्धि भएको पुष्टि हुन आएको छ। यस्ता किसिमका प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गर्न व्यापारका विकल्पहरू

संस्थान, सहकारी, व्यापारिक संजाल, साझेदारी जस्ता पद्धतिहरूको विकास गर्नु पनि आवश्यक छ। त्यस्तै मूल्यसूची नराख्ने पसललाई तत्काल दण्ड जरीवाना गर्ने व्यवस्था अनुसार जरिवाना गर्नुपर्दछ भने निश्चित मूल्यको व्यवस्था गर्नका लागि थोक बिक्रेताहरूले उपभोक्ता संरक्षणमा ध्यान दिई चर्को मूल्य वृद्धि हुनबाट रोक्न सहयोग गर्नुपनि त्यतिकै अपरिहार्य छ।

यसरी बजारको मूल्य निर्धारण स्वतन्त्र अर्थ-व्यवस्थामा प्रतिस्पर्धाको आधारमा हुने भनिएपनि देशको प्रशासनिक संरचनाले त्यसको लागि नियमन कार्यलाई प्राथमिकताका साथ सम्पादन गरेमा अनियन्त्रित बजारलाई व्यवस्थित गर्न सकिन्छ। वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभागलाई त्यस कार्यमा सरकारी निकाय तथा उपभोक्ता संघ/संगठनहरूको सहयोग अपरिहार्य रहेको छ।

५. मूल्य नियन्त्रण गर्ने उपायहरू:

बजारमा विभिन्न कारणबाट मूल्यमा परिवर्तन आउने भएपनि सामान्यतया मूल्यमा अधिक उतार चढाव हुनबाट रोक्न तथा असामान्य रूपमा हुने मूल्यवृद्धि तथा कालोबजारी हुन नदिई मूल्य नियन्त्रणका लागि नेपाल सरकारका तर्फबाट विभिन्न नीतिगत, कानूनी संस्थागत तथा व्यवहारिक व्यवस्था भएको छ, जसले गर्दा मूल्य नियन्त्रणमा सरकारको प्रत्यक्ष हस्तक्षेपकारी भूमिका प्रदान गरिरहेको अवस्थामा यसको अलावा देहायबमोजिमका उपायहरू अपनाउँदा झैै मूल्य नियन्त्रणलाई प्रभावकारी बनाउन सकिन्छ।

- वस्तुको उत्पादनलाई बढावा दिने,
- वितरणकारी तहहरू कम गर्ने,
- आपूर्ति व्यवस्थापन प्रभावकारी बनाउने,
- विचौलियाले मूल्य वृद्धि गर्ने प्रवृत्तीलाई अन्त्य गर्ने,

- सिण्डिकेट/कार्टेलिङ्गको अन्त्य गरि स्वच्छ प्रतिस्पर्धी बजारको निर्माण गर्ने,
- नियमित बजार अनुगमन कार्य गर्ने।

६. मूल्य तथ्याङ्कको महत्व:

हरेक तथ्याङ्कको जस्तै मूल्य सम्बन्धी आधिकारीक तथ्याङ्कको पनि आफ्नै महत्व रहेको छ। मूल्य तथ्याङ्कको महत्वलाई निम्नानुसार उल्लेख गर्न सकिन्छ:

- विभिन्न वस्तु वा सेवाहरूको मूल्यमा आएको आवधिक परिवर्तनलाई मापन गर्न,
- उपलब्ध वस्तु तथा सेवाहरूको अवस्था यकिन गरि व्यापारिक गतिविधिको व्यवस्थापन गर्न,
- मुद्राको क्रय शक्ति क्षमता (Purchasing Power of Parity) मापन गर्न,
- विगत र वर्तमानको तथ्याङ्कबाट भविष्यको मूल्य प्रणाली प्रक्षेपण गर्न,
- आर्थिक नीति निर्माण, योजना तर्जुमा, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्न,
- राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय रुपमा मूल्यको तुलनात्मक अध्ययन गर्न,
- बजार अनुगमनको क्षेत्र पहिचान गर्न, आदि।

यसरी समग्रमा भन्दा मूल्य तथ्याङ्कको आर्थिक क्षेत्रमा अत्यन्त महत्वपूर्ण भूमिका रहेको देखिन्छ। कुनै पनि मुलुकको आर्थिक गतिविधिलाई यसले सूचकको रुपमा दर्शाउने काम गरेको हुन्छ। यस अर्थमा पनि यसले कुनै पनि देशको अर्थ व्यवस्थाको नियमन र नियन्त्रणमा सहयोग गर्दछ।

७. अत्यावश्यक वस्तुहरूको मासिक मूल्य समिक्षा:

७.१ यस विभाग र वाणिज्य कार्यालयहरूबाट संकलित मूल्य तथ्यांक:

मासिक रुपमा वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभागको मातहतमा देशका विभिन्न शहरहरूमा रहेका पाँचवटा वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण कार्यालयहरूबाट मंसिर महिनामा संकलन गरिएको मासिक औषत मूल्य र वाणिज्य विभागले काठमाण्डौ उपत्यकाका विभिन्न ठाउँबाट संकलन गरेको औषत मूल्यका आधारमा देशका ६ वटा मुख्य शहरको मंसिर महिनाको औषत अधिकतम खुद्रा बिक्री मूल्य यसप्रकार रहेको छ।

तालिका नं.१ : वाणिज्य कार्यालयहरु र काठमाण्डौबाट मंसिर महिनामा संकलित औषत बजार मूल्य प्रतिकिलो रु

वस्तुको नाम	ईकाई	विराटनगर को मंसिर महिनाको औषत मूल्य	विरगञ्जको मंसिर महिनाको औषत मूल्य	भैरहवाको मंसिर महिनाको औषत मूल्य	नेपालगञ्ज को मंसिर महिनाको औषत मूल्य	धनगढीको मंसिर महिनाको औषत मूल्य	काठमाण्डौको मंसिर महिनाको औषत मूल्य	न्यूनतम औषत मूल्य	अधिकतम औषत मूल्य	परिवर्तन रु.
जनरल सोना मन्सुली	के.जी	६१	६०	६०	९०	७६	८५	६०	९०	३०
स्टिम जिरा मसिनो	के.जी	९०	९०	७०	९०	९०	७६	७०	९०	२०
जनरल जीरा मसिनो	के.जी	८८	८५	६५	८४	९३	७४	६५	९५	३०
बास्मती	के.जी	१५०	१५०	१५०	१४०	१६७	१२६	१२६	१६७	४१
मोटा चामल	के.जी	५३	५०	५०	६८	६५	७०	५०	७०	२०
मकै	के.जी	१२०	१५०	६०	१४०	१३०	१४७	६०	१५०	९०
गहुँ	के.जी	-	४०	५०	५५	-	५६	४०	५६	१६
आँटा	के.जी	८७	६०	६२	८०	६४	८५	६०	८७	२७
मैदा	के.जी	७३	८०	७०	९०	७२	१००	७२	१००	२८

सूजी	के.जी	११२	८०	९०	९०	१००	९०	८०	११२	३२
ताईचिन चिउरा	के.जी	८२	१००	१००	१५०	१२३	१४६	८२	१५०	६८
पातलो चिउरा	के.जी	६५	७०	१००	१२५	९०	१३२	६५	१३२	६२
मसुरो(मसिनो)	के.जी	-	१७२	१६०	१८०	१५७	१८०	१५७	१८०	२३
मसुरो(मोटो)	के.जी	१४०	१४२	१४०	१५०	१५७	१६०	१४०	१६०	२०
मास	के.जी	१८०	१९८	१८०	२००	१९३	१९५	१८०	२००	२०
रहर पोलिस	के.जी	२१०	१८२	१८०	२१०	२००	२५०	१८०	२५०	७०
रहर ननपोलिस	के.जी	-	२००	२००	२००	२०७	२७५	२००	२७५	७५
मुंगी खोस्टा भएको	के.जी	१६०	१७०	१७०	२००	२१३	२००	१६०	२१३	५३
मुंगी खोस्टा नभएको	के.जी	१९०	२००	१८०	२१०	१७७	२०५	१७७	२१०	३३
चना ठूलो	के.जी	२००	१३०	१३५	१५०	१४०	२१०	१३०	२१०	८०
चना मझौला	के.जी	१४७	१३०	१४०	१४०	२००	१६२	१३०	२००	७०
सेतो केराउ	के.जी	१००	१२०	११०	१२०	१२०	११५	१००	१२०	२०
बोडी	के.जी	१६३	१४५	१७०	२००	१८७	१९५	१४५	२००	५५
राज्मा/सिमी	के.जी	२००	१८८	२२०	२००	२१३	२५५	१८८	२५५	६७
काउली चना	के.जी	२००	२००	१८०	२००	२०७	२१०	१८०	२१०	३०
सानो केराउ	के.जी	-	२१७	१६०	१३०	-	१९०	१३०	२१७	८७

हरीयो केराउ	के.जी	१२५	१६०	१६०	१७०	१६५	१४५	१२५	१७०	४५
भटमास	के.जी	१७०	१४०	१६०	१७०	१२०	१६०	१२०	१७०	५०
चिनी मोटो	के.जी	९०	८५	१०५	१००	१००	१०५	८५	१०५	२०
चिनी मसिनो	के.जी	-	८५	१०५	९५	१००	१०५	८५	१०५	२०
तोरी तेल	लिटर	२९०	२९६	२५०	३८०	२५५	३७०	२५०	३८०	१३०
भटमास तेल	लिटर	-	२३०	२४०	२५०	-	२४५	२३०	२५०	२०
सूर्यमुखी तेल	लिटर	२४०	२४०	२५०	२६०	२४५	२३५	२३५	२६०	२५
दुध गाईभैसी	लिटर	९०	९०	१००	१००	९०	१००	९०	१००	१०
दही	लिटर	११५	१८०	१६०	१४०	१४०	१४०	११५	१८०	६५
घ्यू	के.जी	१२००	१५००	१३००	१४००	१२००	१२००	१२००	१४००	२००
पनिर	के.जी	८२५	७५०	८५०	९५०	८००	८१०	७५०	९५०	२००
आलु (रातो)	के.जी	५५	४०	५०	४०	४३	४२	४०	५५	१५
आलु (सेतो)	के.जी	३५	३५	४०	३५	३५	३७	३५	४०	५
काऊली	के.जी	१००	५०	५०	५०	७३	१००	५०	१००	५०
जीरा	के.जी	५००	५००	६००	५५०	६१७	५४०	५००	६१७	११७
धनिया गेडा	के.जी	१९३	१००	२६०	२२०	२३७	३८०	१००	३८०	२८०
प्याज	के.जी	४५	५०	५०	५०	५३	४५	४५	५३	८

अदुवा	के.जी	१४०	३४०	१२०	१५०	११३	१६०	११३	३४०	२२७
लसुन सुकेको	के.जी	२८५	१५०	३००	१५०	१३३	२३०	१३३	३००	१६७
खुर्सानी सुकेको	के.जी	४५०	३६०	४४०	३४०	४५०	२९०	२९०	४५०	१६०
खूर्सानी हरीयो	के.जी	१३५	१८०	१२०	९०	१२०	११०	९०	१८०	९०
गोलभेंडा	के.जी	९५	१६०	१००	९०	८७	१२०	८७	१६०	७३
अण्डा	प्र.गोटा	२०	१२	१९	१९	२३	१९	१२	२३	११
खसी	के.जी	१०५०	१०००	१०४०	११००	१०००	१२००	१०००	१२००	२००
बोईलर कुखुरा	के.जी	३५०	३२०	३६०	३९०	४००	३२५	३२०	४००	८०
केरा	दर्जन	८०	१००	१००	१००	८०	१४०	८०	१४०	६०
अनार	के.जी	३५०	३००	३६०	३४०	३५०	४५०	३००	४५०	१५०
स्याउ	के.जी	३४०	२००	३००	२४०	२५०	२२०	२००	३४०	१४०
सुन्तला	के.जी	१६५	१४०	१५०	१३०	१५३	१५०	१३०	१६५	३५
अंगुर	के.जी		-	४००	२६०	३४७	३२०	२६०	४००	१४०
माछा (लोकल)	के.जी	४००	४००	३८०	४००	४००	३८०	३८०	४००	२०
माछा (बाहिरको)	के.जी	३५०	-	३५०	-	३५०	३१०	३१०	३५०	४०

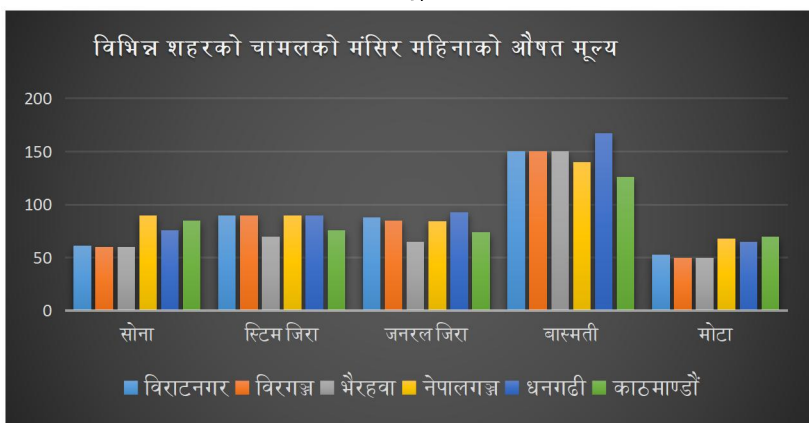
स्रोत: वाणिज्य विभाग र वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण कार्यालयहरू

७.१.१ विभिन्न स्थानबाट संकलित मंसिर महिनाको औषतमूल्यको तुलनात्मक अध्ययन:

क. चामल

यस आ.व. को मंसिर महिनामा वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभाग तथा देशका विभिन्न शहरहरूमा रहेका पाँचवटा वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण कार्यालयहरूबाट संकलन गरिएको अत्यावश्यक खाद्य वस्तुहरू मध्ये चामलको मूल्यमा गरिएको तुलनात्मक स्तम्भ चित्र यसप्रकार रहेको छ।

चित्र.नं १: चामलको औषत मूल्य प्रतिकिलो रु. मा

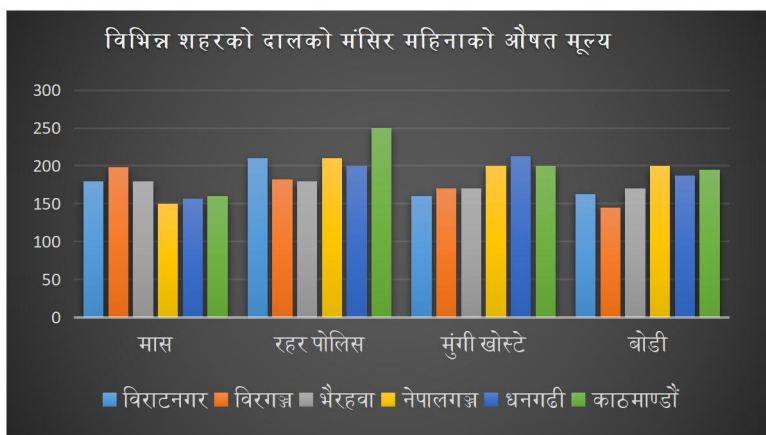

स्तम्भ चित्रानुसार विभिन्न शहरहरूमा सोना मन्सुली, स्टिम जिरा, जनरल जिरा र मोटा चामलको मूल्यमा सामान्य परिवर्तन आएको देखिन्छ भने बास्मती चालमको मूल्य अन्य शहरको भन्दा धनगढीको धेरै देखिएको छ।

ख. दाल

यस आ.व. को मंसिर महिनामा वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभाग तथा देशका विभिन्न शहरहरूमा रहेका पाँचवटा वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण कार्यालयहरूबाट संकलन गरिएको अत्यावश्यक खाद्य वस्तुहरू मध्ये दालको मूल्यमा गरिएको तुलनात्मक स्तम्भ चित्र यसप्रकार रहेको छ।

चित्र नं २ : दालको औषत मूल्य प्रतिकिलो रु. मा

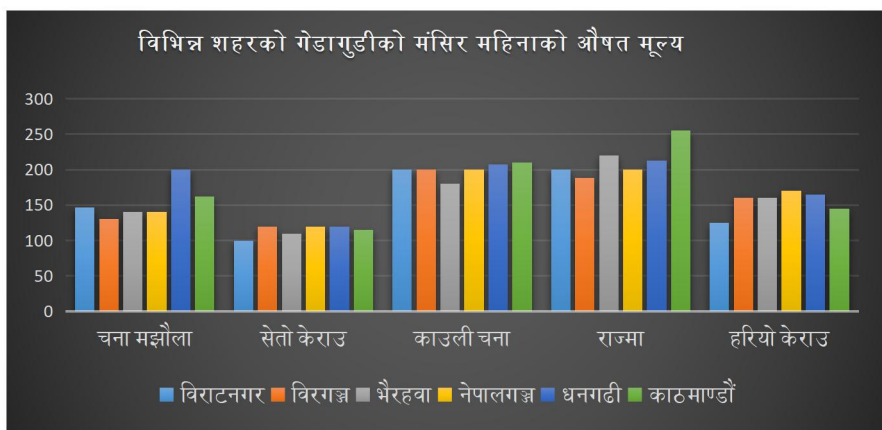

सतम्भ चित्रानुसार यस आ.व.को मंसिर महिना अवधिभर देशभरका प्रमुख शहरहरूको दालको मूल्यमा सामान्य परिवर्तन आएको देखिन्छ। यसले जिवनस्तरमा सामान्य नै प्रभाव पारेको देखिन्छ। यसरी हेर्दा तुलनात्मक रूपमा रहर पोलिसको मूल्यमा बढी उतारचढाव देखिन्छ भने मासको मूल्यमा कम उतारचढाव देखिन्छ।

ग. गेडागुडी

यस आ.व. को मंसिर महिना अवधीमा वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभाग तथा देशका विभिन्न शहरहरूमा रहेका पाँचवटा वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण कार्यालयहरूबाट संकलन गरिएको अत्यावश्यक खाद्य वस्तुहरू मध्ये गेडागुडीको मूल्यमा गरिएको तुलनात्मक स्तम्भ चित्र यसप्रकार रहेको छ।

चित्र नं ३ गेडागुडीको औषत मूल्य प्रतिकिलो रु. मा

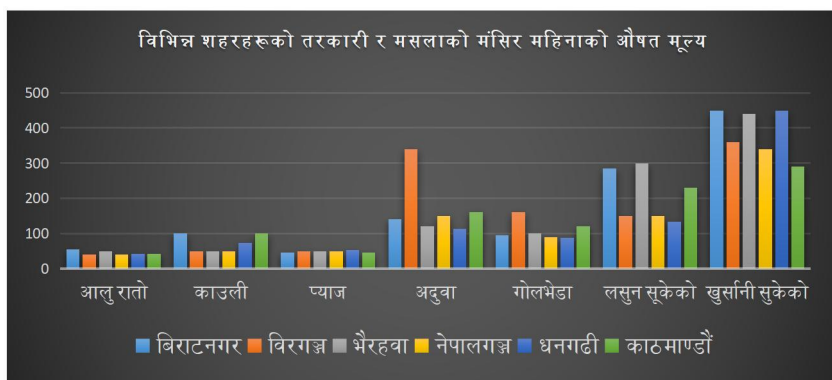

स्तम्भ चित्रानुसार अन्य गेडागुडीको मूल्यमा देशभर सामान्य परिवर्तन आएको देखिन्छ। तर चना मझौला र राज्जा सिमीको मूल्यमा भने मध्यम तरिकाले परिवर्तन आएको देखिन्छ। यसले जनजीवनमा सामान्य देखी मध्यम प्रभाव पारेको देखिन्छ।

घ. तरकारी/मसला

यस मंसिर महिनामा वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभाग तथा देशका विभिन्न शहरहरूमा रहेका पाँचवटा वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण कार्यालयहरूबाट संकलन गरिएको अत्यावश्यक खाद्य वस्तुहरू मध्ये तरकारी/मसलाको मूल्यमा गरिएको तुलनात्मक स्तम्भ चित्र यसप्रकार रहेको छ।

चित्र नं ४ तरकारी/मसलाको औषत मूल्य रु.मा

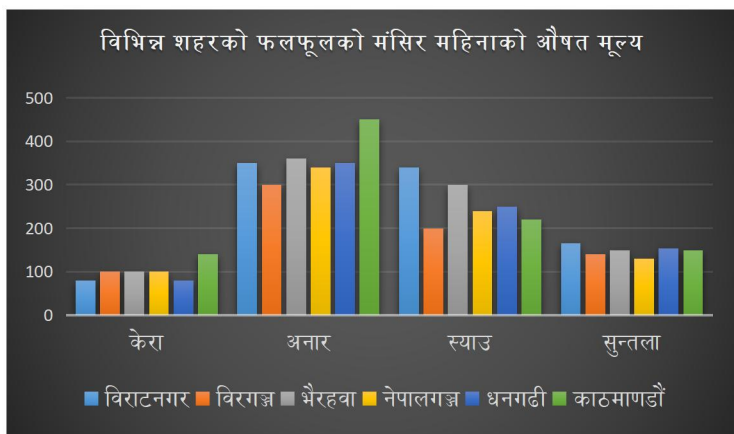

स्तम्भ चित्रानुसार देशभरका विभिन्न शहरहरूमा विभिन्न तरकारी तथा मसलाको मंसिर महिनाको औषतम मूल्यमा उतारचढाव नै देखिन्छ। आलु काउली र प्याजमा सामान्य परिवर्तन देखिएतापनि अदुवा, गोलभेडा, लसुन सुकेको र खुर्सानी सुकेको जस्ता मसलाजन्य खाद्यवस्तुमा वृहत उतारचढाव देखिएको छ।

ड. फलफूल

यस आ.व.को मंसिर महिनामा वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभाग तथा देशका विभिन्न शहरहरूमा रहेका पाँचवटा वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण कार्यालयहरूबाट संकलन गरिएको अत्यावश्यक खाद्य वस्तुहरू मध्ये मुख्य फलफूलको मूल्यमा गरिएको तुलनात्मक स्तम्भ चित्र यसप्रकार रहेको छ।

चित्र नं. ५ : फलफूलको औषत मूल्य रू. मा

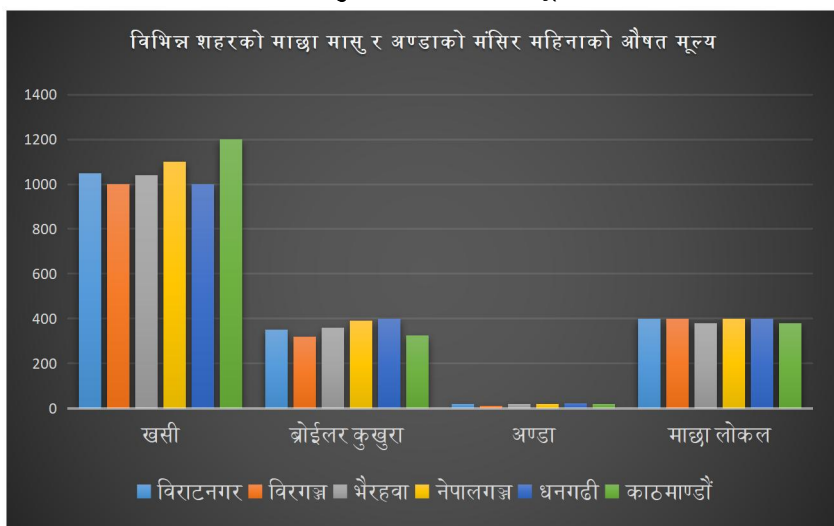

उल्लेखित स्तम्भ चित्रानुसार विभिन्न शहरहरूमा फलफूलको मूल्यमा वृहत् उतारचढाव आएको देखिन्छ। स्याउ अनार लगायतका फलफूलको मूल्यमा असामान्य उतारचढाव देखिनुले विभिन्न शहरको फलफूलको मूल्यमा समेत सोही समानुपातमा परिवर्तन भएको छ।

च. माछा, मासु र अण्डा

यस आ.व. को मंसिर महिनामा वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभाग तथा देशका विभिन्न शहरहरूमा रहेका पाँचवटा वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण कार्यालयहरूबाट संकलन गरिएको अत्यावश्यक खाद्य माछा, मासु र अण्डाको मूल्यमा गरिएको तुलनात्मक स्तम्भ चित्र यसप्रकार रहेको छ।

चित्र नं. ६ : माछा, मासु र अण्डाको औषत मूल्य रु. मा

उल्लेखित स्तम्भ चित्रानुसार माछा, मासु र अण्डाको औषत मूल्यमा सामान्य परिवर्तन आएको देखिन्छ। अन्यको तुलनामा खसीको मासु र अण्डाको मूल्यमा केही बढी उतारचढाव देखिन्छ।

७.२ फलफूल तथा तरकारीको खुद्रा मूल्यको अवस्था

कालिमाटी फलफूल तथा तरकारी बजार व्यवस्थापन समितिले हरेक दिन त्यस बजारको तरकारी तथा फलफूलको थोक तथा खुद्रा मूल्य प्रकाशन गर्ने गर्दछ। यस विभागले २०८२ मंसिर महिनाको प्रत्येक आईतबार (७, १४, २१, २८ गते) को तरकारीको न्यूनतम र अधिकतम मूल्यको औषतलाई आधार मानि मंसिर महिनाको मूल्य समिक्षा गरेको छ। साथै आ.व. २०८२/८३ को प्रथम चौमासिक मूल्य विश्लेषण प्रतिवेदन समेतलाई आधार लिईएको छ। समिक्षा अवधिभरका विभिन्न मितिको औषत मूल्य तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.२ : तरकारी तथा फलफूलको खुद्रा मूल्य (प्रतिकिलो रु.मा)

कृषि उपजको नाम	ईकाई	मंसिर ७	मंसिर १४	मंसिर २१	मंसिर २८	अधिकतम	न्युनतम	अन्तर
गोलभेडा ठूलो(नेपाली)	प्र. के.जी	-	-	९५	७३	९५	७३	२२
गोलभेडाठूलो (भारतीय)	प्र. के.जी	११५	१२५	१०५	९५	१२५	९५	३०
गोलभेडा सानो(लोकल)	प्र. के.जी	९३	९३	६५	६५	९३	६५	२८
गोलभेडा सानो(टनेल)	प्र. के.जी	११५	११८	८९	६९	११८	६९	४९
आलु रातो	प्र. के.जी	५५	५०	५०	४३	५५	४३	१२
आलु रातो(भारतीय)	प्र. के.जी	४६	३४	४३	३२	३२	४६	१४
आलु सेतो	प्र. के.जी	४३	४०	३३	२९	४३	२९	१४
प्याज सुकेको (भारतीय)	प्र. के.जी	३४	३३	३१	४२	४२	३१	१२
गाजर(लोकल)	प्र. के.जी	१३५	१५०	१३३	९०	१५०	९०	६०
गाजर तराई	प्र. के.जी	११५	१३०	१२०	७५	१३०	७५	५५
बन्दा(लोकल)	प्र. के.जी	६५	६५	६०	५५	६५	५५	१०
काउली स्थानिय	प्र. के.जी	७८	६३	५७	६५	७८	५७	२१
मूला रातो	प्र. के.जी	५५	५५	५२	४५	५५	४५	१०
मूला सेतो(लोकल)	प्र. के.जी	३४	३०	३०	२०	३४	२०	१४
सेतो मूला(हाइब्रीड)	प्र. के.जी	५५	४८	५३	३५	५५	३५	२०

भन्टा लाम्चो	प्र. के.जी	७०	६५	६०	७५	७५	६०	१५
भन्टा डल्लो	प्र. के.जी	७८	७५	८५	८५	८५	७५	१०
बोडी(तने)	प्र. के.जी	१७५	१८३	१६५	१७३	१८३	१६५	१८
मकै बोडी	प्र. के.जी	८५	६५	७५	७१	८५	६५	२०
घिउ सिमी(लोकल)	प्र. के.जी	१६५	१२५	१५०	१०५	१६५	१०५	६०
घिउ सिमी(हाइब्रीड)	प्र. के.जी	१६५	१३०	१४५	७५	१६५	७५	९०
घिउ सिमी(राजमा)	प्र. के.जी	११५	९५	१०५	९५	११५	९५	२०
टाटे सिमी	प्र. के.जी	१५०	१२५	१३५	११५	१५०	११५	३५
तितो करेला	प्र. के.जी	१४५	१०५	१०८	११०	१४५	१०५	४०
लौका	प्र. के.जी	७५	७१	७५	७२	७५	७१	४
परवर(लोकल)	प्र. के.जी	१०५	९५	९५	९५	१०५	९५	१०
परवर(तराई)	प्र. के.जी	१०५	९५	९५	९५	१०५	९५	१०
घिरोला	प्र. के.जी	-	१२५	११५	११०	१२५	११०	१५
फर्सी पाकेको	प्र. के.जी	४०	३८	३५	३५	४०	३५	५
फर्सी हरियो(लाम्चो)	प्र. के.जी	७५	६०	६०	५५	७५	५५	२०
भिण्डी	प्र. के.जी	१३५	१००	११५	१५५	१५५	१००	५५
पिडालू	प्र. के.जी	९५	१०५	९५	८३	१०५	८३	२२
बरेला	प्र. के.जी	५८	७५	७५	-	५८	७५	१७
स्कूस	प्र. के.जी	-	२५	२५	२८	२८	२५	३

रायो साग	प्र. के.जी	८०	७०	६०	४०	८०	४०	४०
तोरीको साग	प्र. के.जी	७०	६५	५५	४५	७०	४५	२५
प्याज हरियो	प्र. के.जी	८६	६८	५०	५५	८६	५०	३६
बकुला	प्र. के.जी	१५५	१५०	१४५	१४५	१५५	१४५	१०
च्याउ(कन्य)	प्र. के.जी	२४८	२१५	१८५	१३५	२४८	१३५	११३
च्याउ(डल्ले)	प्र. के.जी	३९५	३५५	३२५	२८५	२८५	३९५	११०
कुरीलो	प्र. के.जी	११००	११००	११००	११००	११००	११००	०
ब्रोकाउली	प्र. के.जी	१५०	१५५	१४०	९८	१५५	९८	५७
चुकुन्दर	प्र. के.जी	९३	८५	९०	८३	९३	८३	१०
रातो बन्दा	प्र. के.जी	१२३	१४५	१६५	१६५	१६५	१२३	४२
जिरीको साग	प्र. के.जी	५३३	६००	२७५	१७५	६००	१७५	४२५
सेलरी	प्र. के.जी	१८०	३१०	५००	२९०	५००	१८०	३२०
पासले	प्र. के.जी	६००	६५०	५५०	५५०	६५०	५५०	१००
पुदीना	प्र. के.जी	५२५	५५०	३७५	३७५	५५०	३७५	१७५
इमली	प्र. के.जी	१७५	१७५	१७५	१७५	१७५	१७५	००
तामा	प्र. के.जी	१२५	१२५	१२५	१३०	१३०	१२५	५
तोफु	प्र. के.जी	१४०	१४०	१४०	१४०	१४०	१४०	००
गुन्दुक	प्र. के.जी	३२५	३७५	३७५	३७५	३७५	३२५	५०
स्याउ(फूजी)	प्र. के.जी	३००	२८५	२८५	२८५	३००	२८५	१५

केरा	दर्जन	१३५	१२६	१९०	१९०	१९०	१२६	६४
कागती	प्र. के.जी	१०८	११०	१००	१००	११०	१००	१०
अनार	प्र. के.जी	३९०	३७५	३७५	३७५	३९०	३७५	१५
सुन्तला नेपाली	प्र. के.जी	११०	१००	१००	१००	११०	१००	१०
तरबुजा(हरियो)	प्र. के.जी	७८	७८	९५	९५	९५	७८	१७
मौसम	प्र. के.जी	९०	९०	९०	९०	९०	९०	९०
जुनार	प्र. के.जी	२५५	२५५	११०	१२५	२५५	१२५	१३०
भुई कटहर	प्र. के.जी	१६५	१६५	१५०	१५०	१६५	१५०	१५
काक्रो(लोकल)	प्र. के.जी	७३	६३	६६	५५	७३	५५	१८
काक्रो(हाइब्रीड)	प्र. के.जी	७०	३०	४०	३५	७०	३०	४०
नासपाती(चाइनिज)	प्र. के.जी	२१०	२१०	२१५	२१५	२१५	२१०	५
मेवा(भारतीय)	प्र. के.जी	१०५	१००	९५	९५	१०५	९५	१०
मेवा नेपाली	प्र. के.जी	६५	६५	५५	६५	६५	५५	१०
किवि	प्र. के.जी	२२५	२२५	२७५	२५०	२७५	२२५	५०
आभोकाडो	प्र. के.जी	२७५	२७५	२७५	३००	३००	२७५	२५
अदुवा	प्र. के.जी	८५	६५	७८	८०	८५	६५	२०
खुर्सानी सुकेको	प्र. के.जी	३७५	३८५	३९५	३८५	३९५	३७५	२०
खुर्सानी हरियो	प्र. के.जी	१०३	८८	६८	६५	१०३	६५	३८
खुर्सानी हरियो(बुलेट)	प्र. के.जी	१३५	९५	८०	८५	१३५	८०	५५

खुर्सानी हरियो(माछे)	प्र. के.जी	१४०	१३३	१३०	९०	१४०	९०	५०
खुर्सानी हरियो(अकबरे)	प्र. के.जी	१३०	१४०	१७०	२१५	२१५	१३०	८५
भेडे खुर्सानी	प्र. के.जी	१७०	१४५	१३५	११५	१७०	११५	५५
लसुन हरियो	प्र. के.जी	१९३	२१०	९०	९०	२१०	९०	१२०
हरियो धनिया	प्र. के.जी	४००	१५०	९०	५८	४००	५८	३४२
लसुन सुकेको चाइनिज	प्र. के.जी	१९०	१९०	१९५	२२०	२२०	१९०	३०
लसुन सुकेको नेपाली	प्र. के.जी	१४५	१५०	१८५	१९०	१९०	१४५	४५
छ्यापी सुकेको	प्र. के.जी	१९०	१७५	२०७	१९०	२०७	१७५	३२
छ्यापी हरियो	प्र. के.जी	१९०	-	१६५	१९०	१९०	१६५	२५
ताजा माछा(रहु)	प्र. के.जी	३३०	३३०	३३०	३३०	३३०	३३०	००
ताजा माछा(बचुवा)	प्र. के.जी	२७०	२७०	२७०	२७०	२७०	२७०	००
ताजा माछा(छडी)	प्र. के.जी	२४०	२४०	२४०	२४०	२४०	२४०	००
राजा च्याउ	प्र. के.जी	२९०	२९०	२९०	२९०	२९०	२९०	००
सिताके च्याउ	प्र. के.जी	९००	८५०	८५०	९००	९००	८५०	५०

स्रोत: kalimatimarket.gov.np/price

८. समिक्षा अवधिमा उच्च मूल्य परिवर्तन भएका (प्रमुख पाँचवटा) र न्यून मूल्य परिवर्तन भएका (प्रमुख ५ पाँचवटा) तरकारी तथा फलफूलहरू:

समिक्षा अवधिमा मूल्यमा अत्याधिक उतारचढाव आएका ५ तरकारी तथा फलफूलको न्यूनतम मूल्य, अधिकतम मूल्य र चौमासिक परिवर्तनलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. ३ : मूल्यमा उच्च परिवर्तन भएका ५ तरकारी तथा फलफूलहरू

क्र.सं	तरकारी तथा फलफूल	ईकाई	अधिकम	न्यूनतम	परिवर्तन	प्रतिशत परिवर्तन
१	हरियो धनिया	के.जी.	४००	५८	३४२	५८९.७%
२	जिरिको साग	के.जी.	६००	१७५	४२५	२४२.८६%
३	सेलरी	के.जी.	५००	१८०	३२०	१७७.७८%
४	काक्रो हाईब्रिड	के.जी.	७०	३०	४०	१३३.३३%
५	लसुन हरियो	के.जी.	२१०	९०	१२०	१३३.३३%

समग्र बजारको अवस्था विश्लेषण गर्दा उपभोग्य फलफूल तथा तरकारीको मूल्यमा सामान्य देखि मध्यम परिवर्तन भएतापनि हरियो धनिया, जिरिको साग, सेलरी, काक्रो हाईब्रिड, लसुन हरियो, घीउसिमी हाईब्रिड, जुनार, रायो साग लगायतका फलफूलत

तथा तरकारीको मूल्यमा १००% देखी ५८९.७% सम्म परिवर्तन भएको देखिन्छ। यस किसिमको मूल्य उतारचढावले जनजीवनमा मध्यम किसिमको प्रभाव पारेको देखिन्छ।

तालिका नं ४:मूल्यमा न्यून परिवर्तन भएका ५ फलफूल तरकारी तथा माछामासु

क्र.सं	वस्तु	ईकाई	अधिकम रू	न्यूनतम रू	परिवर्तन रू	प्रतिशत परिवर्तन
१	कुरिलो	के.जी.	११००	११००	००	००.००%
२	ईमली	के.जी.	१७५	१७५	००	००.००%
३	तोफु	के.जी	१४०	१४०	००	००.००%
४	राजा च्याउ	के.जी.	२९०	२९०	००	००.००%
५	ताजा माछा रहु	के जी	३३०	३३०	००	००.००%
६	ताजा माछा छडी	के.जी.	२४०	२४०	००	००.००%

अधिकतम फलफूल तथा तरकारीको मूल्यमा सामान्यदेखि मध्यमस्तरको परिवर्तन भएतापनि कुरिलो, ईमली, तोफू, राजा च्याउ, ताजा माछा रहु, ताजा माछा बचुवा आदिको मूल्य भने स्थिर नै रहेको देखिन्छ।

९. खाद्यवस्तुहरूको थोक मूल्यको अवस्था:

नेपाल खाद्य किराना व्यवसायी संघ काठमाडौंले नियमित रूपमा यस विभागलाई खाद्य तथा किराना समानहरूको ग्रेड अनुसारको थोक मूल्यसूची उपलब्ध गराउने गर्दछ। सोही मूल्यको आधारमा श्रावण महिनाको मूल्य तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. ५ खाद्य वस्तुहरूको मंसिर महिनाको थोक औषत मूल्य (रु.) मा

खाद्यवस्तुको नाम	ईकाई	मंसिर महिनाको औषत मूल्य १ नं	मंसिर महिनाको औषत मूल्य २ नं	मंसिर महिनाको औषत मूल्य ३ नं.
सोनाचामल (नयाँ)	(प्र. २५ के.जी. बोरा)	१४५०	१४००	१३५०
सोना चामल (नयाँ)	(प्र. ३० के.जी. बोरा)	१७००	१६५०	१६००
सोना चामलस्टिम पुरानो	(प्र. ३० के.जी. बोरा)	१६००	१५५०	१५००
जिरा मसिनोनयाँ स्टिम	(प्र. २५ के.जी. बोरा)	१९५०	२१५०	२१००
जिरा मसिनो (पुरानो) स्टिम	(प्र. २५ के.जी. बोरा)	२२००	२१७५	२१२५
लंगग्रेनचामल	(प्र. २० के.जी. बोरा)	३१००	३०००	२८००
मुसुर दाल (विदेशी)	के.जी.	१३८	१३५	१३०
मुसुर दाल (नेपाली)	के.जी.	१४५	१४०	१३८
मास दाल	के.जी.	१६०	१५५	१५०

खाद्यवस्तुको नाम	ईकाई	मंसिर महिनाको औषत मूल्य १ नं	मंसिर महिनाको औषत मूल्य २ नं	मंसिर महिनाको औषत मूल्य ३ नं.
मुंगीखोस्टा	के.जी	१९५	१९०	१८५
मकै	के.जी.	११५	१०५	१०५
चना (विदेशी)	के.जी.	१३५	१३०	१२५
रहर दाल (पोलिस)	के.जी.	१७०	१६५	१६०
रहर दाल (ननपोलिस)	के.जी.	१८५	१८०	१७५
सेतो भटमास (विदेशी)	के.जी.	११५	११०	१०५
खैरो भटमास (लोकल)	के.जी.	१५०	१४५	१४०
राजमा (छिके)	के.जी.	१७०	१५०	१४५
राजमा (नेपाली)	के.जी.	२३०	२२५	२२०
चिउरा (मकवानपुरी)	(प्र.२०के.जी. बोरा)	१६५०	१५५०	१५००
मैदा	(प्र.५०के.जी. बोरा)	३२५०	३२००	३१५०
आँटा	(प्र.५०के.जी. बोरा)	३२००	३१५०	-

स्रोत: नेपाल खाद्य किराना व्यवसायी संघ, काठमाण्डौ

आ.व. २०८२/८३ मंसिर महिनामा अत्यावश्यक खाद्यवस्तुको मूल्यमा सामान्यमात्र परिवर्तन आएको देखिन्छ। यस आ.व. को प्रथम चौमासिकमा भन्दा सामान्यतया मूल्य न्यून मात्रामा घटेको देखिन्छ। उल्लिखित खाद्यवस्तुहरूमा आएको अतिसामान्य परिवर्तनले मंसिर महिना अवधीभर मूल्य उतारचढावले जनजीवनमा खासै मूल्य प्रभाव परेको देखिदैन।

१०. खाद्य वस्तुहरूको खुद्रा मूल्यको अवस्था:

नेपाल खुद्रा व्यवसायी संघ काठमाडौँबाट नियमित रूपमा यस विभागलाई खाद्य तथा किराना समानहरूको ग्रेड अनुसारको खुद्रा मूल्य उपलब्ध हुने गर्दछ। सोही अनुसार २०८२ को कार्तिकदेखि मंसिरमहिनासम्मको पहिलो ग्रेडलाई आधार मानि सो मा भएको परिवर्तनलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं.६: खाद्य वस्तुहरूको अधिकतम खुद्रा मूल्य (रु.मा)

खाद्यवस्तुको नाम	ईकाई	कार्तिक १ १ नं.	मंसिर १५	न्यूनतम मूल्य	अधिकतम मूल्य	परिवर्तन (रु)
त्रिशूलीको पोखरेली चामल	के.जी.	१२०	१२०	१२०	१२०	तटस्थ
स्टिम जिरा मसिना चामल	के.जी.	९५	९५	९५	९५	तटस्थ

खाद्यवस्तुको नाम	ईकाई	कार्तिक १ १ नं.	मंसिर १५	न्यूनतम मूल्य	अधिकतम मूल्य	परिवर्तन (रु)
लड ग्रेन बासमती चामल	के.जी.	१७०	१७०	१७०	१७०	तटस्थ
स्टिम सोना चामल	के.जी.	७५	७५	७५	७५	तटस्थ
ताईचिन चिउरा	के.जी.	१९०	१९०	१९०	१९०	तटस्थ
तराई ताईचिन चिउरा	के.जी.	१००	९५	१००	१००	५
मास दाल	के.जी.	२००	-			
मुंग खोस्टा	के.जी.	२००	२००	२००	२००	तटस्थ
मुसुर दाल	के.जी.	१७५	१८०	१७५	१८०	५
मुंग गेडा	के.जी.	१९०	१९०	१९०	१९०	तटस्थ
मुंग छाटा	के.जी.	१९५	२००	१९५	२००	५
रहर दाल	के.जी.	२२५	२०५	२०५	२२५	२०
चना दाल	के.जी.	१७०	१७०	१७०	१७०	तटस्थ
भुटेको तोरीको तेल	लिटर	४३०	४३०	४३०	४३०	तटस्थ
कौचो तोरीको तेल	लिटर	३६०	३६०	३६०	३६०	तटस्थ
भटमास तेल	लिटर	२४५	२४५	२४५	२४५	तटस्थ
सनफ्लावर तेल	लिटर	२५०	२५०	२५०	२५०	तटस्थ

खाद्यवस्तुको नाम	ईकाई	कार्तिक १ १ नं.	मंसिर १५	न्यूनतम मूल्य	अधिकतम मूल्य	परिवर्तन (रु)
डाल्डा घ्यू	के.जी.	२४०	२४५	२४०	२४५	५
नेपाली घ्यू	के.जी.	१४००	१४००	१४००	१४००	तटस्थ
खुर्सानी पाउडर	के.जी.	६००	६००	६००	६००	तटस्थ
जिरा पाउडर	के.जी.	८००	७५०	७५०	८००	५०
धनिया पाउडर	के.जी.	३००	३००	३००	३००	तटस्थ
वेसार पाउडर	के.जी.	४५०	४७५	४५०	४७५	२५
चिनी	के.जी.	११०	१०५	१०५	११०	५
सेतो भटमास	के.जी.	१४०	१४०	१४०	१४०	तटस्थ
कालो भटमास	के.जी.	२५०	२५०	२५०	२५०	तटस्थ
काबुल चना	के.जी.	२२०	-			
सानो चना	के.जी.	१५०	१४५	१४५	१५०	५
सेतो केराउ	के.जी.	१४०	१४०	१४०	१४०	तटस्थ
सानो केराउ	के.जी.	२८०	२५०	२५०	२८०	३०
राज्मा	के.जी.	२५०	२५०	२५०	२५०	तटस्थ
छिरकी राज्मा	के.जी.	२४०	२३०	२३०	२४०	१०

खाद्यवस्तुको नाम	ईकाई	कार्तिक १ १ नं.	मंसिर १५	न्यूनतम मूल्य	अधिकतम मूल्य	परिवर्तन (रु)
सेतो सिमी	के.जी.	२५०	२५०	२५०	२५०	तटस्थ
बोडी	के.जी.	१७०	१७०	१७०	१७०	तटस्थ
मस्याङ	के.जी.	१७०	१७०	१७०	१७०	तटस्थ
कैलो तिल	के.जी.	३५०	३५०	३५०	३५०	तटस्थ
सेतो तिल	के.जी.	३५०	३५०	३५०	३५०	तटस्थ
गहुँ	के.जी.	७०	७०	७०	७०	तटस्थ
मकै	के.जी.	६५	६५	६५	६५	तटस्थ
जौ	के.जी.	१३०	१३०	१३०	१३०	तटस्थ
मैदा	के.जी.	७५	७५	७५	७५	तटस्थ
आटा	के.जी.	७५	७५	७५	७५	तटस्थ
सुजी	के.जी.	१३०	१३०	१३०	१३०	तटस्थ
मकै पिठो	के.जी.	८५	८५	८५	८५	तटस्थ
चामल पिठो खस्रो	के.जी.	९०	९०	९०	९०	तटस्थ
चामल पिठो मसिनो	के.जी.	१७५	१७५	१७५	१७५	तटस्थ
बेसन	के.जी.	२४०	२४०	२४०	२४०	तटस्थ

खाद्यवस्तुको नाम	ईकाई	कार्तिक १ १ नं.	मंसिर १५	न्यूनतम मूल्य	अधिकतम मूल्य	परिवर्तन (रु)
मस्यौरा	के.जी.	२००	२००	२००	२००	तटस्थ
जिरा	के.जी.	५१५	५२०	५१५	५२०	५
धनिया गेडा हरियो	के.जी.	२४०	२४०	२४०	२४०	तटस्थ
मेथी	के.जी.	२००	२००	२००	२००	तटस्थ
ज्वानो	के.जी.	५७५	५७५	५७५	५७५	तटस्थ
काँचो बदाम	के.जी.	२२०	२२०	२२०	२२०	तटस्थ
मुरली मकै	के.जी.	१३०	१३०	१३०	१३०	तटस्थ

स्रोत: नेपाल खुद्रा व्यवसायी संघ, काठमाण्डौ

नेपाल खुद्रा व्यावसायी संघ, काठमाण्डौद्वारा प्राप्त विवरण अनुसार आ.व. २०८२/८३ को कार्तिक र मंसिर महिना अवधीभर अधिकांश खाद्यवस्तु तथा सामग्रीको मूल्य स्थिर रहेको देखिन्छ। यस किसिमको मूल्य उतारचढावले उपभोक्ताको जनजीवनमा खासै प्रभाव पारेको देखिँदैन।

११. मूल्यलाई प्रभाव पार्ने तत्वहरू:

मूल्य आफैमा परिवर्तनशील तत्व होईन। कुनै पनि वस्तुको मूल्यलाई मुख्यतः वस्तुको माग र आपूर्तिले प्रभाव पार्ने गर्दछ। माग र आपूर्तिको अतिरिक्त वस्तुको मूल्यलाई इन्धनको मूल्य, विदेशी मुद्रा विनिमय दर आदि तत्वहरूले प्रभाव पार्दछ। ती मध्ये

समिक्षा अवधिमा पेट्रोलियम पदार्थको मूल्यमा भएको परिवर्तन तथा अमेरिकी डलरको विनिमय दरमा भएको परिवर्तनको अवस्थालाई तल प्रस्तुत गरिएको छ।

११.१ पेट्रोलियम पदार्थको मूल्यमा भएको परिवर्तन

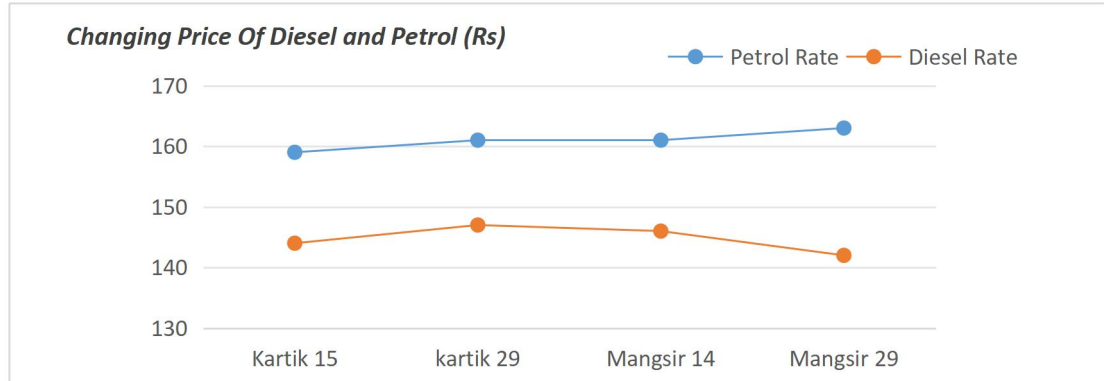
वस्तुको मूल्यलाई प्रभाव पार्ने तत्व मध्ये इन्धन अर्थात पेट्रोलियम पदार्थ पनि एक महत्वपूर्ण अवयव हो। चालू आ.व.को कार्तिक र मंसिर महिना अवधिमा पेट्रोलिय पदार्थको मूल्यमा चारपटक परिवर्तन भएको देखिन्छ। सो अवधिमा मूल्यमा भएको परिवर्तन तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. ७: पेट्रोलियम पदार्थको मूल्य (रु.मा)

मिति	पेट्रोल	डिजेल	मट्टितेल	ग्यास	एविएशन फ्यूल(ड्यूटी)	एविएशन फ्यूल (ड्यूटीफ्री)
कार्तिक १५	१५९	१४४	१४४	१९१०	१३४	१०१५
कार्तिक २९	१६१	१४७	१४७	१९१०	१२८	९७३
मंसिर १४	१६१	१४६	१४६	१९१०	१३४	१०१५
मंसिर २९	१६३	१४२	१४२	१९१०	१३४	१०१५

स्रोत: www.noc.org.np/retailprice

चित्र नं ७: २०८२ कार्तिकदेखि मंसिरसम्म पेट्रोलियम पदार्थको मूल्यमा भएको उतारचढाव

उल्लेखित ग्राफअनुसार आ.व. २०८२/०८३ को कार्तिकदेखि मंसिरसम्म पेट्रोलको मूल्य निरन्तर उकालो लागेको देखिन्छ भने सो अवधीभर डिजेलको मूल्य कार्तिक १५ मा सामान्य बढेपनि सो पश्चात् निरन्तर घटेको देखिन्छ। पेट्रल र डिजेलको मूल्यमा हुने उतारचढावले बजारमूल्यलाई प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष रूपमा प्रभाव पारेको देखिन्छ। पेट्रोलियम पदार्थको मूल्यमा भएको सामान्य परिवर्तनले बजार मूल्यलाई समेत सामान्य प्रभाव पारेको छ।

११.२ अमेरिकी डलरको विनिमय दरमा भएको परिवर्तन

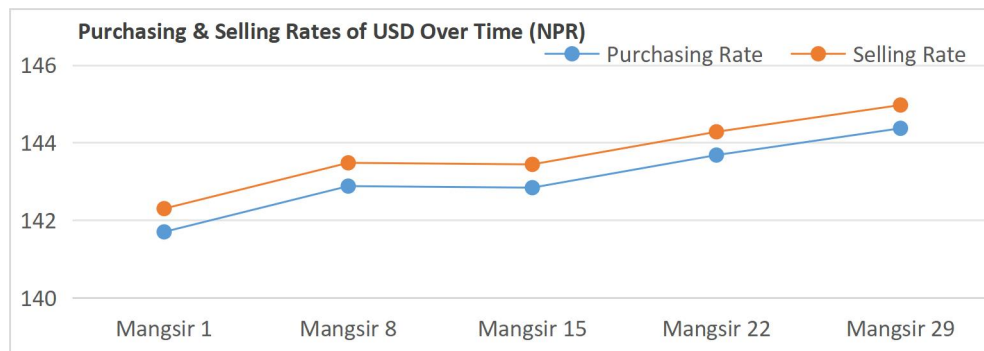
मूल्यलाई प्रभाव पार्ने अर्को महत्वपूर्ण तत्वमा विदेशी मुद्रा विनिमय दर पनि एक हो। विदेशी मुद्राको तुलनामा नेपाली पैसा कति बलियो छ अर्थात विदेशी मुद्रा खरिद गर्न नेपाली कति रुपैयाँ खर्च गर्नुपर्ने अवस्था छ, सो कुराले मुख्यतः आयातित वस्तुको मूल्यको घटबढमा असर गर्दछ। समिक्षा अवधीभर (मंसिर महिना) को प्रत्येक सोमबारको १ अमेरिकी डलरको विनिमय दर (खरिद तथा बिक्री दर) तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. ८ एक अमेरिकी डलरको विनिमय दर (रु.मा)

मिति	खरिद दर	बिक्री दर
मंसिर १	१४१.७०	१४२.३०
मंसिर ८	१४२.८८	१४३.४८
मंसिर १५	१४२.८४	१४३.४४
मंसिर २२	१४३.६८	१४४.२८
मंसिर २९	१४४.३७	१४४.९७

स्रोत: www.nrb.org.np/forex

चित्र नं ७: अमेरिकी डलरको विनिमय दरमा भएको उतार चढाव

मंसिर १ गते अमेरिकी डलरको खरिददर रु. १४१.७० रहेकोमा मंसिर २९ गते खरिददर रु. १४४.३७ रहेको देखिन्छ, यसरी मंसिर महिना अवधीभर अमेरिकी डलरको खरिददर १.८८% वृद्धि भएको छ। त्यसैगरी मंसिर १ गते १ अमेरिकी डलरको बिक्री दर रु १४२.३० रहेकोमा मंसिर २९ गतेसम्म आईपुग्दा १ अमेरिकी डलरको बिक्रीदर रु १४४.९७ रहेको देखिन्छ। मंसिर महिना अवधीभर १ अमेरिकी डलरको बिक्रीदर १.८८% नै वृद्धि भएको देखिन्छ। समिक्षा अवधिमा अमेरिकी डलरको विनिमयदरमा सामान्य देखी मध्यम उतार चढाव भएको देखिन्छ। खरिददर र बिक्रीदरमा समान किसिमले मूल्य वृद्धि भएको छ। यसले गर्दा वस्तु तथा सेवाको मूल्यमा समेत सामान्य देखि मध्यम प्रभाव परेको देखिन्छ।

११.३ उत्पादन लागत तथा पूँजीको लागत अवस्था

यस समिक्षा अवधिमा अमेरीकी डलरसँगको विनिमय दरमा वृद्धि भई नेपाली रुपैयाँको अवमूल्यन हुनु, पेट्रोलियम पदार्थको मूल्यमा समेत उतारचढाव हुनु जस्ता कारणले उत्पादन लागतमा सामान्य परिवर्तन भएको छ। त्यस्तै बैंकको व्याजदरमा हुने परिवर्तनले समेत लागत मूल्यमा परिवर्तन भई प्रभाव परेको देखिन्छ।

११.४ समसामयिक घटनाक्रमहरू

मंसिर महिना अवधीभर मौसमी तरकारी र फलफूलको मूल्यमा सामान्य नै उतारचढाव देखिन्छ। तर केही तरकारी को मूल्यमा भने अस्वभाविक परिवर्तन भएको छ यस अवधिभित्र कुनै तरकारीको मूल्य ५८९.७% ले वृद्धि पनि भएको छ र कुनै तरकारी तथा फलफूलको मूल्य स्थिर पनि रहेको देखिन्छ। मंसिर महिनावधौभर बजारलाई प्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने घटनाहरू खासै नघटेको भएतापनि उपभोग्य खाद्यवस्तुको मूल्यमा सामान्यदेखि मध्यमसम्म परिवर्तन आएको देखिन्छ। त्यसका साथै वस्तुको मागअनुसार आपूर्ति भएकै हुँदा धेरैजसो वस्तुको मूल्य स्थिर नै रहेको तर बढेको मूल्य सामान्य घटेको भएतापनि अपेक्षित रूपमा घट्न सकेको देखिदैन। बजारमा डाल्डा घ्यू, मुसुर दाल एवं जिराको मूल्य बढेको देखिन्छ भने राज्मा, सानो केराउ, चिनी लगायत खाद्यवस्तुको मूल्य घटेको देखिन्छ।

त्यस्तै समिक्षा अवधीभर तेलको मूल्यमा माग र आपूर्ति असन्तुलन देखिएको, पेट्रोलियम पदार्थ उत्पादनका सम्बन्धमा

रूस र भेनेजुएलाको टकराव एवं चीनको भण्डारण नीतिले पेट्रोलियम पदार्थको मूल्यमा उतारचढाव आएको छ। अमेरिका चिन भारत लगायतका देशको भन्सार र कर नीतिमा भएको परिवर्तन समेतले नेपालको बजारमूल्य र अर्थव्यवस्थालाई प्रत्यक्ष एवं परोक्ष ढङ्गबाट प्रभाव पारेको देखिन्छ।

१२.सारांश

- आ.व. २०८२/०८३ को मंसिर महिनामा संकलन गरिएका अत्यावश्यक वस्तुहरूको मूल्य सूचीको विश्लेषण गर्दा यस अवधिमा केहि वस्तुको मूल्यमा सामान्यतया वृद्धि भएको, केहि वस्तुको मूल्य स्थिर रहेको र केहि वस्तुको मूल्य घटेको देखिन्छ।।तुलना गरिएका खाद्यवस्तुको मूल्य हेर्दा बजारको मूल्यमा सामान्य नै उतारचढाव देखिन्छ। मसला, दाल, मासु लगायतका खाद्यवस्तुको मूल्य सामान्य बढेको देखिन्छ।
- यस समिक्षा अवधिमा अधिकांश मौसमी तरकारी तथा फलफूलको मूल्य सामान्य थपघट भएको देखिन्छ। समिक्षा अवधिमा धनिया, जिरीको साग, सेलरी, काँक्रो हाईब्रिड, लसुन हरियो लगायतका तरकारिमा ५८९.७% देखि १३३.३३% सम्म उतारचढाव आएको छ जसले बजारमा मूल्य अस्थिरतालाई ईङ्कित गर्दछ भने यही समयवधीभित्र कुरिलो, ईमली, तोफु, राजा च्याउ, र माछा लगायतका खाद्यवस्तुको मूल्यमा भने स्थिरता देखिन्छ।
- खाद्यान्नजन्य वस्तु उत्पादन हुने समयमा मूल्यवृद्धि अपेक्षित घट्न नसकेको अवस्थालाई नियमन गर्न विभागले प्रचलित कानूनको अधिनमा रही नियमित र प्रभावकारी अनुगमन गर्नुपर्ने हुन्छ।

- मूल्यलाई प्रभाव पार्ने तत्वहरू मध्ये पेट्रोलियम पदार्थको मूल्य अध्ययन गर्दा कार्तिक र मंसिर महिनाको मूल्यलाई आधार मानी गरिएको समिक्षामा अन्तराष्ट्रिय बजारमा तेल उत्पादन सम्बन्धी नीति परिवर्तन भएसँगै र चिनले भण्डारण नीति लिएसँगै नेपालमा पनि पेट्रोलको मूल्य रु १५९ बाट वृद्धि भएर रु. १६१ भएको छ तर डिजेल र मट्टितेलको मूल्य प्रतिलिटर रु २ ले घटेर रु १४२ हुँदा एल.पी. ग्यास तथा एविएशन टर्बाईन फ्यूलको मूल्य स्थिर नै देखिएकोले वस्तुको ढुवानीमा लागत फरक पर्न गई वस्तुको मूल्यमा समेत उतरचढाव आएको देखिन्छ। कम लागत भएतापनि वस्तुको तीव्र माग भएकोले यस अवधिको मूल्यमा अपेक्षित गिरावट हुन सकेको छैन।
- यस समिक्षा अवधीभरमा मंसिर १ गते १ अमेरिकी डलरको खरिददर रु.१४१.७० रहेकोमा मंसिर २९ गतेको खरिददर रु. १४४.३७ रहेको देखिन्छ यसरी मंसिर महिना अवधीभर अमेरिकी डलरको खरिददर १.८८ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। त्यसैगरि मंसिर १ गते १ अमेरिकी डलरको बिक्री दर रु १४२.३० रहेकोमा मंसिर २९ गतेसम्म आईपुग्दा १ अमेरिकी डलरको बिक्रीदर रु १४४.९७ रहेको देखिन्छ। मंसिर महिनाअवधीभर १ अमेरिकी डलरको बिक्रीदर १.८८ प्रतिशतले नै वृद्धि भएको देखिन्छ। समिक्षा अवधिमा अमेरिकी डलरको विनिमयदरमा सामान्य देखी मध्यम उतार चढाव भएको देखिन्छ। खरिददर र बिक्रीदरमा समान किसिमले मूल्य वृद्धि भएको छ। यसले गर्दा वस्तु तथा सेवाको मूल्यमा समेत सामान्य देखि मध्यम प्रभाव परेको देखिन्छ।

१३. मूल्य विश्लेषणको आधारमा वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभागले चालनुपर्ने कदमहरू:

बजारमूल्यमा हुने अत्याधिक उतारचढाव तथा कालोबजारी नियन्त्रणका लागि वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभागले साथै सरोकारवालाहरूले देहायका कदमहरू अवलम्बन गर्दा मूल्य नियन्त्रण तथा उपभोक्ता संरक्षण थप प्रभावकारी हुने देखिन्छ।

- ✓ उपभोक्ता संरक्षण सम्बन्धी प्रचलित ऐन, नियम, निर्देशिकाहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने,
- ✓ बजार अनुगमन सघन, नियमित, प्रभावकारी एवं प्रदर्शनीय प्रभाव पार्नेगरी सम्पादन गर्ने,
- ✓ सूचनाका आधारित बजार अनुगमन कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्ने,
- ✓ वस्तु र सेवाको उत्पादन भएको श्रोत, आयात विन्दु देखिनै मूल्यको विश्लेषण गरि विभिन्न तह हुँदै उपभोक्ता सम्म पुग्दाको मूल्य यथार्थपरक रहे/नरहेको विश्लेषण गर्ने,
- ✓ पैठारी, उत्पादन तथा विक्री वितरण गरिने हरेक वस्तुमा अधिकतम खुद्रा मूल्य (MRP) अनिवार्य अंकित गर्ने,
- ✓ सिन्डिकेट, कार्टेलिङ, कालोबजारी जस्ता अपराध माथि शून्य सहनशीलता अपनाई तुरुन्त कारवाहिको दायरामा ल्याई स्वच्छ, मर्यादित र उपभोक्तामैत्री बजार स्थापना गर्ने,
- ✓ पैठारीकर्ता, उत्पादक, वितरक तथा उपभोक्ता सबैले आ-आफ्नो कर्तव्य, दायित्व र अधिकारको परिपालना गर्ने,
- ✓ आम उपभोक्ताहरूमा उपभोक्ता संरक्षण र अधिकारको विषयमा सचेतना फैलाउन विविध चेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने,

- ✓ विभागले आपूर्ति व्यवस्थापनको सूचना चुस्त, दुरुस्त राख्न सूचना प्रविधिको महत्तम उपयोग गर्ने,
- ✓ बजारको तह तथा वितरणका तहहरू निर्धारण गर्ने, तहहरूलाई यथासम्भव घटाउने,
- ✓ वस्तुको आयातमा निर्भर हुनुपर्ने वर्तमान अवस्थालाई न्यून गर्न उत्पादनमा जोड दिने,
- ✓ उपभोक्ता संरक्षणका क्षेत्रमा कार्य गर्ने संघ संस्था, उद्योगी व्यवसायी, वितरक र विभागबीच निरन्तर समन्वय, सहकार्य र अन्तरक्रिया गरि बजारलाई स्वच्छ, मर्यादित र मूल्य नियन्त्रण गर्न ऐक्यबद्ध भएर कार्य गर्ने,
- ✓ तथ्यांकहरू नियमित संकलन, तथ्यांकको वैधता परिक्षण, प्रशोधन गरि नियमित रूपमा प्रकाशन गर्ने, उपभोक्तालाई सूचित गराउने तथा तथ्यमा आधारित नीति निर्माणलाई जोड दिने,
- ✓ उपभोक्ता संरक्षणसँग सम्बन्धित सबै सरकारी निकायहरूको नियमित समन्वय, छलफल र बैठक गरि कृतिम अभाव, मूल्य वृद्धि, न्यून विजकीकरण, कालोबजारी नियन्त्रण लगायतका कार्य नियन्त्रण गर्न सहकार्य गर्ने।

*** धन्यवाद ***

सन्दर्भ सूची

- वाणिज्य आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण कार्यालयहरू,
- उपभोक्ता संरक्षण ऐन, २०७५ तथा उपभोक्ता संरक्षण नियमावली, २०७६, नेपाल कानून किताब व्यवस्था समिति।
- बजार अनुगमन निर्देशिका, २०७९, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, सिंहदरबार, काठमाडौं।
- आ.व. २०८२/८३ को प्रथम चौमासिक मूल्य विश्लेषण प्रतिवेदन २०८२
- खाद्य किराना व्यावसायी संघ काठमाण्डौ,
- <https://kalimatimarket.gov.np/price>
- <https://www.nrb.org.np/forex/>
- www.noc.org.np/retailprice
- www.kbsnepal.org.np
- <http://www.dairydev.com.np/>